

odstupao od svog stava i uvjerenja što ga je ponekad dovodilo i u neželjene situacije. Zadnjih godina bavio se proučavanjem evolucije ljudske vrste. O tome je održao u Senatu Akademije medicinskih znanosti Hrvatske dva vrlo zanimljiva predavanja. Nadamo se da će ti tekstovi uskoro biti objavljeni.

Svi mi koji smo bliže poznavali profesora Mimicu i imali prilike s njim raditi i surađivati možemo mu izreći veliku zahvalnost za sve što je uradio za ovu našu sredinu, za hrvatsku medicinsku znanost i praksu. Ostavio je za sobom životno djelo koje će ga nadživjeti.

Marko Šarić

AKADEMIK ZORAN BUJAS (1910.-2004.)

Dana 11. siječnja ove godine napustio nas je izuzetno cijenjeni i međunarodno priznati hrvatski psiholog, redoviti član Razreda za prirodne znanosti HAZU - akademik Zoran Bujas.

Akademik Zoran Bujas rođen je 27. prosinca 1910. godine u Splitu. Osnovnu školu pohađao je u Zadru i Dubrovniku, gdje je maturirao u Klasičnoj gimnaziji 1928. godine. Psihologijsku grupu predmeta diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1932. godine. Doktorirao je 1933. god. s disertacijom pod naslovom "O sukcesivnom kontrastu kod okusa". Postdoktorsko obrazovanje iz opće i primijenjene psihologije stekao je u razdoblju od 1933. do 1936. na Pariškom sveučilištu. Na njegovo psihologijsko obrazovanje osobito su utjecala dva velika psihologa: njegov otac Ramiro Bujas i istaknuti europski psiholog pariški profesor Henri Pieron.

Svoj rad započinje 1936. godine kao psiholog u Zavodu za profesionalnu orijentaciju u Zagrebu, naslov "privatnog docenta" dobio je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1938. godine, a profesor Više pedagoške škole u Zagrebu postaje 1940. Izvanredni profesor eksperimentalne i fiziološke psihologije postaje na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu 1948. godine. U razdoblju od 1954. do 1981., do umirovljenja, redoviti je profesor i pročelnik Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U tom je razdoblju obavljao i dužnosti dekana Filozofskog fakulteta u Zagrebu (1955/56. godine) te rektora Sveučilišta u Zagrebu (1957/58.).

Godine 1960. izabran je za izvanrednog člana današnjeg HAZU, a za redovitog člana 1968. Bio je prvi

i jedini psiholog u Hrvatskoj član HAZU. U Akademiji je obavljao dužnost tajnika Razreda za prirodne znanosti od 1977. do 1985. godine, a od 1989. do 1991. bio je potpredsjednik HAZU. Gotovo do svoje smrti bavio se istraživačkim radom pri Akademiji, u Laboratoriju za istraživanje strukture i funkcije osjetnih organa, koji je utemeljio 1979. godine. Bio je i dopisni član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti te član Savjeta direktora International Committee for Olfaction and Taste.

U današnjem Institutu za medicinska istraživanja i medicinu rada utemeljio je 1948. godine i vodio sve do 1967. godine Laboratorij za psihofiziologiju rada.

Sudjelovao je na brojnim međunarodnim znanstvenim skupovima, a godine 1964. organizirao je i bio predsjednik 15. međunarodnog kongresa primijenjene psihologije, koji je održan u Ljubljani.

Osim neprocjenjivog doprinosa za obrazovanje psihologa na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, akademik Zoran Bujas dugi je niz godina doprinosa i obrazovanju slovenskih psihologa na Odsjeku za psihologiju Filozofskoga fakulteta u Ljubljani. Kao gost-profesor predavao je na prestižnim sveučilištima u Europi i SAD-u: Sorbonne (Paris, 1951); Harvard (Boston, 1954); Brown (Providence, 1954); moskovska Akademija znanosti (1957); Rockefeller University (New York, 1971) i Yale (New Haven, 1984).

Glavna područja znanstvenog interesa akademika Zorana Bujasa bila su psihofiziologija osjeta, psihofizika, psihofiziologija rada, psihometrija i konstrukcija testova sposobnosti i upitnika ličnosti. U razdoblju od 1932. do 1999. objavio je 165 znanstvenih radova, od čega dio u časopisima kao što su *Annee Psychologique*, *Journal of Experimental Psychology*, *Journal of the Acoustical Society of America*, *Le Travail Humain*, *Perception and Psychophysics*, *Physiology and Behavior*, *Sensory Processes* te *Perceptual and Motor Skills*. Poseban su doprinos njegovi radovi iz područja psihofiziologije rada u Arhivu za higijenu rada i toksikologiju. Autor je i 8 knjiga, od kojih su u obrazovanju psihologa izuzetnu važnost imale "Psihofiziologija rada" i "Uvod u metode eksperimentalne psihologije". Od 1959. godine bio je glavni urednik psihologijskog časopisa *Acta Instituti Psychologici Universitatis Zagrabiensis* u kojem je objavljivao od početka svoje znanstvene djelatnosti.

Akademik Zoran Bujas dao je psihologijskoj znanosti niz različitih doprinosa, koji još nisu potpuno vrednovani. Bez ikakve sumnje najveći je njegov doprinos na području psihofizike i psihofiziologije osjeta, te su njegovi radovi citirani u najvažnijim

svjetskim udžbenicima iz tog područja. No isto je tako sigurno da je drugo područje, u kojem je također dao velik doprinos, područje psihofiziologije rada, koje je bilo njegov glavni interes pedesetih i šezdesetih godina 20. stoljeća. Njegovu širokom interesu za probleme valja zahvaliti uvođenje niza tema istraživanja u program rada laboratorija za psihologiju i fiziologiju rada Instituta za medicinska istraživanja i medicinu rada, među kojima su dominirale teme iz područja rada i umora, kao i djelovanja različitih farmakoloških i psiholoških stimulatora na čovjeka i laboratorijske životinje. Zahvaljujući i njegovu nestandardnom pristupu

rješavanju problema, dobivene su (npr. u području umora) neke spoznaje koje bi uz klasični pristup ostale vjerojatno neotkrivene. Mi koji smo u tom razdoblju surađivali s njime na ispitivanju problema umora i odmora sretni smo što smo imali priliku raditi pod njegovim vodstvom i spoznati mnogo kako o tim temama tako i o znanstvenoj metodologiji i potrebi kritičkog preispitivanja pouzdanosti informacija koje su prezentirane u znanstvenoj i stručnoj literaturi. Stoga će nam ostati u trajnom sjećanju kao veliki uzor, učitelj i inspirator znanstvene i stručne djelatnosti.

*Stjepan Vidaček
Boris Petz*